

HISTÒRIA DE CATALUNYA

PREHISTÒRIA

* Homo Antecessor = una part es queda a l'Àfrica i donarà pas a l'Homo Sapiens (500–200 mil anys) ; l'altra part emigra a Europa i donarà pas a l'Homo Neardenthal (500 mil anys).

Nota: la teoria actual diu que l'Homo Sapiens va continuar evolucionant i acabà com el que és ara: l'Homo Sapiens Sapiens.

L'Homo Sapiens Sapiens arribà a:

- Àsia, fa 120.000 anys. Es trobà amb l'Homo Erectus.
- Europa, fa 50.000 anys. Es trobà amb l'Homo Neardenthal.
- Austràlia, fa 40.000 anys.
- Amèrica, fa 30.000 anys.

L'Homo Sapiens Sapiens fou l'únic que sobrevisqué

PALEOLÍTIC SUPERIOR

Eren caçadors i recol·lectors

Eren nòmades

NEOLÍTIC

Aparegué fa 10.000 anys a Mesopotàmia (actual Iraq, Iran) i arribà a Catalunya fa uns 7.000 anys.

Es dedicava a l'agricultura i a la domesticació d'animals.

L'avenç geogràfic era d'aproximadament 1km l'any.

Cap al segle VIII arribaren els celtes, principalment al nord de la península: Galícia, Astúries...)

L'aportació dels celtes fou la metal·lúrgia.

Més endavant arribaren els fenicis (actual Orient Mitjà) i després els grecs. Visitaven constantment zones mediterrànies per tal de comercialitzar productes. Quan arribaven creaven unes factories (lloc on desembarcaven els productes). Dues d'aquestes factories foren Rhodes i Empòrion.

Aportacions dels grecs i dels fenicis:

- comerç
- tecnologia de la metal·lúrgia
- conreus i vinya / olivera
- tecnologia tèxtil i ceràmica
- l'alfabet

ELS IBERS

Foren la primera civilització pròpiament autòctona de la Península Ibèrica.

Estaven dividits en diverses tribus, és a dir, no era una civilització unitària. Aquestes tribus construïen damunt taurons i fortificaven. Algunes d'aquestes tribus foren: indiquetes, laietans, cossetans, andosins i ilergetes, d'entre moltes altres. Els bascons és la cultura més antiga d'Europa.

Més endavant sorgí una altra civilització: la romana (la primera societat imperialista). Competiren contra els cartaginesos. Romans vs Cartaginesos (púnics) (fenicis). Els cartaginesos eren fenicis establerts al nord de l'Àfrica. També es deien púnics, i d'aquí deriva el nom de GUERRES PÚNIQUES. La segona guerra púnica: 218 a C, quan els romans desembarcaren a Empúries i el 197 a C, quan totes les terres actuals de Catalunya ja eren sota domini romà. A partir d'aquí, les cultures autòctones foren absorbides pels romans.

ÍNDIX

- L'arribada dels romans
- La romanització
- La crisi de Roma
- El cristianisme
- Els bàrbars
- L'arribada dels visigots
- L'arribada dels musulmans
- La Marca Hispànica
- L'organització en comtats
- La descomposició de l'Imperi Franc
- Població i economia
- El Feudalisme (s. XI)
- El paper de l'església
- Causes de l'expansió per la Mediterrània
- L'expansió per la Mediterrània (s. XIII–XIV)
- Rutes comercials
- Institucions catalanes
- La crisi del s. XIV
- La pesta i conseqüències socioeconòmiques
- El segle XV

10.1 Compromís de Casp (1412)

10.2 Entronització de la Casa dels Trastàmara

10.3 Guerres civils

10.3.1 Generalitat contra Monarquia (1462–72)

10.3.2 Els remences

10.4 La unió (no unitat) d'Aragó i de Castella

- Catalunya sota els Àustries (s. XVI–XVII)

11.1 Crisi castellana, redreçament català

- Agricultura, comerç, construcció naval i la ruta dels metalls preciosos

- 11.2 Problemes
 - 11.2.1 Bandolerisme i pirateria
- 11.3 Decadència de la monarquia
 - 11.3.1 L'expulsió dels moriscos
- 11.4 La guerra dels Segadors (1640–59)
- 11.5 La guerra de Successió (1701–15)
- 12. Transformacions del s. XVIII
 - 12.1 Demografia
 - 12.2 Agricultura (extensió, intensificació i especialització)
 - 12.3 Manufactura
 - 12.4 Comerç
- 13. La Revolució Industrial
 - 13.1. Característiques
 - 13.2 Problemes
- 14. La Revolució Burgesa
 - 14. 1 La revolució burgesa a Espanya
 - 14. 2 El sistema polític
- 15. La resposta popular
 - LES BULLANGUES
- 16. La revolució de setembre (1868–74)
- 17. La restauració canovista (1875)
 - 17.1 Característiques
 - 17.2 La conversió de la burgesia al catalanisme
- 18. L'anarcosindicalisme
- 19. I Guerra Mundial (1914–18) i crisi (guerra bruta)
- 20. II República (1931–36)
 - Generalitat Republicana

• **L'ARRIBADA DELS ROMANS**

• LA ROMANITZACIÓ

El 218 a C arriba Escipió i el 197 a C tot Catalunya està sota el control dels romans.

Les tribus indígenes seran sotmeses al control dels romans. Hi havia una civilització urbana a llocs com: Tarraco / Barcino / Baetulo (Badalona) / Iluro / Dertosa / Ilerda i Gerunda.

Deixaren molts de llegats, entre els que cal destacar:

- La Via Augusta, que creuava la península de nord a sud (actual autopista mediterrània)
- El llatí
- El dret romà (primer dret privat civil que va existir), etc.

Posteriorment, hi hagué una disgregació i l'aparició d'altres llengües. Hi hagué zones peninsulars, però, que no estigueren sota domini romà (bascons i zones pirinenques).

• LA CRISI DE ROMA (s. III d C)

Fou una crisi econòmica i, com a conseqüència, política.

Causes:

- el seu sistema econòmic es basava en l'esclavatge, que era barat, però, per contra, poc productiu. Al s. III d C els límits de l'Imperi Romà arribaren a una fi. Així, doncs, cada vegada hi havia més crisi de producció, perquè no hi havia més esclaus, i una posterior crisi política.
- Aparició de contínues guerres civils dins l'imperi. Hi ha 2 conceptes que cal tenir en compte: els cristians i els bàrbars.

• EL CRISTIANISME

El cristianisme va néixer com a moviment religiós i social de protesta contra l'imperi. És a dir, els cristians no eren perseguits per la seva religió, sinó pels moviments de protesta. El cristianisme va anar adquirint cada vegada més força. Els romans van adonar-se que el que podien fer era integrar el cristianisme dins l'imperi i, així, continuar amb la integritat i el control social.

Al s. IV el cristianisme esdevingué religió oficial. El 313 es tolerà el cristianisme i més endavant fou oficial.

• ELS BÀRBARS (els pobles germànics)

Eren fora de l'imperi. Entraren pacíficament. Com que les tropes romanes estaven en contínues guerres civils, els romans contractaren aquests pobles bàrbars per a formar noves tropes. Alguns d'aquests pobles foren: visigots (gots de l'oest), ostrogots (gots de l'est), alans, sueus, vàndals, francs, alamans, etc.

L'any 476 d C esdevingué LA CAIGUDA DE L'IMPERI ROMÀ. L'emperador ja no manava enlloc, ni tan sols a la mateixa Roma.

• L'ARRIBADA DELS VISIGOTS

Els ostrogots van prendre el relleu. El s. V van arribar els visigots a la Península Ibèrica. Foren contractats per tirar a fora els pobles vàndals, els alamans i els sueus. Els sueus es quedaren en el que avui en dia és Portugal nord i Galícia.

Com a dada característica, val a dir que la població visigoda (s. V–VIII) només representava el 3% total de la població.

En general van aportar poca cosa i era un poble molt dividit. Hi havia conflictes continus entre els diversos clans.

• L'ARRIBADA DELS MUSULMANS (sarraïns)

Aprofitant aquestes guerres, vingué un poble del nord de l'Àfrica (el musulmà).

El 711 entren a la Península Ibèrica

El 719 la tenen gairebé totalment controlada

El cabdill d'aquest poble era TARIQ (Tarifa).

Fou una invasió molt ràpida, ja que la població va aprofitar l'entrada dels musulmans per tirar a fora els visigots. La majoria dels pobles es va rendir pacíficament.

La religió musulmana tolerava les altres religions i gravaven amb un impost especial els no creients.

Algunes zones com els Pirineus no van ser conquerides pels musulmans perquè eren muntanyoses. Allí hi havia població autòctona, a més dels visigots que s'hi refugiaren. A la Catalunya Vella no hi va haver tanta presència musulmana com a la Catalunya Nova.

Aportacions:

- tecnologia hidràulica: com per exemple la sínia,
- regadius (productes d'horta),
- conreus (arròs, cítrics, taronges, safrà, cotó, etc.),
- música (folklore: la Jota a Tortosa i Terres de l'Ebre)

No és cert que la sardana sigui un ball propi de Catalunya; és originària del nord de Catalunya.

També aportaren l'aritmètica. El número 0 fou portat des de l'Índia. Els números estan relacionats amb els angles: 0 1 2 3 4

Hi ha algunes teories que diuen que el nom de Catalunya ve de l'àrab. Altres diuen que ve de la fusió de QA–TALUNIA, i d'altres que ve de CASTLÀ (de molts castells).

Al s. XII ja es coneixen com els comtes catalans. Posteriorment, la Reconquesta (cristians del nord: Galícia, Astúries, Pirineus... contra els invasors). En realitat no es diu pròpiament reconquesta –és una fal·làcia inventada, sinó CONQUESTA i POBLAMENT.

Els musulmans no es van aturar a la península, continuaren més enllà del nord dels Pirineus.

El 732 BATALLA DE POITIERS, on Carles Martel derrotà els musulmans.

• LA MARCA HISPÀNICA

Es crea la MARCA HISPÀNICA (no era, però, una unitat territorial). Fou creada pels francs a banda i banda dels Pirineus per evitar les incursions musulmanes. El cap fou Carlemany.

Els francs conqueriren:

785 (Girona)

789 (les zones d'Urgell i Cerdanya)

801 (Barcelona)

(Pallars i Ribagorça)

• L'ORGANITZACIÓ EN COMTATS

Veiem, doncs, que la Marca Hispànica s'estengué dels Pirineus fins el Llobregat. Es va dividir en comtats en què en cadascun d'ells hi havia un comte al capdavant que se n'encarregava de la defensa. Amb Carlemany es creà un imperi a Europa.

Comtats: Barcelona (fou el més destacat)

Girona

Empúries

Rosselló

Urgell–Cerdanya

Pallars

Ribagorça

En parlar de la Marca Hispànica, dels comtats, ja es comença a parlar de la PRE–CATALUNYA.

• LA DESCOMPOSICIÓ DE L'IMPERI FRANC

Els comtats sempre canviaven, ja fos per morts dels respectius comtes, ja fos per unions entre comtats, etc. Al llarg dels s. IX–X aquests comtats (zones frontereres) s'aniran deslligant de l'Imperi Franc.

2 etapes importants de la Marca Hispànica:

- Guifré el Pelós (878–897), comte d'Urgell–Cerdanya, del Conflent i de Barcelona–Girona. Aprofità la feblesa de l'emperador i donà els seus comtats en herència als seus fills. Amb ell s'inicià el Casal de Barcelona (dinastia).
- Borrell II (s. X)

El 985 Almansur atacà Barcelona i la destruï.

El 988 trencà el vassallatge.

La desentesa fou perquè Borrell II demanà ajuda a l'emperador, però no n'hi oferí perquè estava amb conflictes.

De mica en mica s'anà creant una societat estable a banda i banda dels Pirineus, i passarà a anomenar-se

Catalunya.

• POBLACIÓ I ECONOMIA (s. IX–X)

Per causa de les guerres i dels conflictes, gran part de la població es va refugiar a les valls pirinenques. En zones de muntanya hi havia població d'origen hispano-romà, bascons i clans visigots i francs.

Es dedicaven fonamentalment al pasturatge i a una precària agricultura d'alta muntanya. En aquesta zona hi hagué un important augment demogràfic, la qual cosa feia perillar la subsistència.

En aquells temps les fronteres venien donades per TERRES DE NINGÚ. En aquestes terres de ningú no vivia gent per por a possibles incursions musulmanes. Fou llavors que la població, que vivia a alta muntanya, començà a baixar-ne. Fenomen que comportà un REPOBLAMENT.

• El Feudalisme

Procés de feudalització a Europa. Es genera un nou sistema econòmic i posteriorment polític. La gent es protegia mitjançant un senyor amb el seu exèrcit.

Les fronteres amb l'Islam s'estabilitzen.

Hi ha un increment de la producció agrària.

Hi ha moltes lluites entre aquests senyors per conquerir més territoris. Els pagesos són els qui surten perdent. Els pagesos tenen protecció i, a canvi, donen les seves terres i la seva pròpia llibertat. El pagès treballa la terra i passa a ser serf del senyor tot treballant la terra. Aquestes terres passaven a les generacions següents. Cada any havien de donar part de la collita als seus senyors.

Es podien lliurar de ser serfs amb una indemnització, però era tan alta que no podien permetre's de pagar-la.

Apart del senyor, també podien adscriure's a un monestir. A tall d'exemple, la comarca del PRIORAT, ve precisament de PRIOR.

Un altre aspecte important eren les ciutats. Amb les cartes de llibertat a les ciutats, les ciutats eren més lliures, no depenien dels senyors. Molts de pagesos hi marxaren.

LA SOCIETAT FEUDAL

Cadascú tenia una missió:

- LABORADORES = pagesos
- ORADORES = l'església
- BELLADORES = nobles (defensaven la població)
- L'ESGLÉSIA

Del s. X fins el s. XIII aproximadament hi ha una expansió important dels monestirs.

L'església era, en aquell moment, el poder més ben organitzat i esdevindrà una gran propietària de terres.

Quan un noble era a punt de morir, l'anaven a veure i li deien que si donava les terres seria acollit al regne del senyor. Per aquest motiu l'església anava adquirint cada vegada més i més terres. Arribà un moment en què els monjos i els nobles rivalitzaren.

El comte, juntament amb l'església, intenten aturar tanta violència.

Al s. XI es constitueixen les assemblees anomenades DE PAU I TREVA DE DÉU. La primera va ser l'any 1027. S'hi reunien el comte i el representant de l'església i deien que al voltant de les ermites i dels monestirs no es podien cometre actes violents. Aquests llocs on no hi ha violència s'anomenen SAGRERA. Molta gent s'hi va instal·lar. Per aquest motiu, moltes viles van ésser construïdes al voltant de les esglésies.

Serà a partir d'aquell moment que els nobles, juntament amb el comte i l'església, aniran adquirint més força.

L'any 1031 l'Imperi de l'Islam es disgrega a causa d'un cop civil i sorgeixen els regnes de taifes. La situació a la Península canvia.

Els regnes de taifes eren rics en recursos naturals, com l'or i per això els comtats cristians es van expandir cap al sud.

- Ramon Berenguer I El Vell (1035–76)

Va imposar les pàries (impostos en or)

- Ramon Berenguer III El Gran (1082–1131)

Hi va haver una doble expansió.

- al nord, es casa amb Dolça de Provença.
- Al sud, Tarragona i Balaguer.

Quan dos reis, comtes, etc. volien unir els seus territoris, es casaven, i no al revés com creiem.

En aquell moment l'occità o provençal era la llengua de cultura.

A nivell polític, Ramon Berenguer IV el Sant (1131–62) es casa amb Penodella d'Aragó. Es forma la Confederació Catalano–Aragonesa.

1148–49, Tortosa, Lleida i Mequinença.

Aragó podia decidir de lligar-se amb Castella o als comtats catalans. Ho va fer per aquest últim. Cadascun dels seus territoris manté la seva pròpia personalitat. No va ser una unió total. Per això se'n deia confederació, i comte–rei.

S. XII–XIII gran activitat a Occitània.

El catarisme (religió dels càtars que prové d'Orient) volia tornar a la puresa del cristianisme en els seus inicis. Tingué èxit a Occitània. Va ser, però, un perill per al Papa, que en aquell moment era Innocent III.

Aquest Papa va iniciar una croada contra els càtars (1029). Però li calien guerrers i el va ajudar Lluís VIII (Rei de França). El va ajudar perquè Occitània era una terra rica i la podia ocupar. En aquell temps, el comte–rei era Pere I el Catòlic, i va ajudar els seus habitants càtars.

7. Causes de l'expansió per la Mediterrània

Aquesta situació va acabar el 1213 amb la Batalla de Muret, en què va morir Pere I; aquesta zona d'Occitània la va ocupar França. La història diu que la nit abans de la batalla, Pere I es va emborratxar i estava tan

ressacós, que va perdre per això.

Llavors, els comtats catalans i el regne d'Aragó que estaven en un moment d'expansió, trenquen amb el nord i han de cercar noves relacions, que seran cap a la Mediterrània.

8. L'EXPANSIÓ PER LA MEDITERRÀNIA

- Jaume I (1213–76)

1229 ---- Mallorca

1235 ---- Eivissa – Formentera

1238 ---- València

1266 ---- Múrcia

- Pere II (1276–85)

1282 ---- Sicília

- Alfons II (1285–91)

1287 ---- Menorca

- Jaume II (1291–1327)

1311 ---- Atenes / Neopàtria

1323–24 ---- Sardenya

Es vol aconseguir el control de la Mediterrània. València fou conquerida per catalans i per aragonesos. La part interior fou conquerida i repoblada per aragonesos, i la costanera pels comtats catalans. Per aquest motiu, la part interior del Regne de València serà de parla castellana. A València se li dotarà de lleis pròpies.

El Regne de Múrcia fou repoblat per catalans, però posteriorment retornat a Castella.

Aquestes conquestes van ser fruit de nobles, comerciants, etc. per tenir el control econòmic. Totes les zones conquerides eren sota domini musulmà. A València no podien fer fora els moriscos, ja que necessitaven gent, i això va contribuir a la castellanització de la zona.

8.1 RUTES COMERCIALS

Hi va haver un important desplegament del comerç amb l'Orient, que era un centre molt important, en què hi havia la ruta de les espècies.

Hi havia molts de conflictes amb Gènova.

Els ALMOGÀVERS eren un cos mercenari sanguinolent procedent de tot Europa. Les conquestes es van dur a terme amb aquest exèrcit mercenari.

LA REVENJA CATALANA ---- els almogàvers mataren a tothom.

8.2 INSTITUCIONS CATALANES

- Usatges de Barcelona
- Monarquia pactista
- Corts
- Diputació del General
- Vegueries
- Consell de Cent
- Consolat de Mar / cònsol

* La monarquia pactista ---- eren pactes entre monarquia, església, nobles i comerciants.

* Corts ---- s'hi debatien principalment aspectes financers. Anteriorment eren el de la pau i treva de Déu al s. XI.

Les Corts es dividien en tres braços:

- Braç militar ---- nobles
- Braç de l'església
- Braç reial ---- ciutats (sota jurisdicció del rei: grans mercaders, enginyers)

El problema amb què es trobava: no era una institució permanent. Es convocava cada x temps en ciutats diferents. Calia que entre cada convocatòria hi hagués una institució permanent per fer complir tot l'establert.

El 1359 ---- Diputació del General (fa referència als impostos) o Generalitat, que es composava d'un membre de cada braç. Sempre presidia la Generalitat algú del braç eclesiàstic.

Les vegueries eren governades per un veguer.

El Consell de Cent va fer que Barcelona funcionés com una república independent.

El Llibre del Consolat de Mar, eren normes mercantils, que encara avui dia algunes es fan servir. El cònsol era nomenat per la corona i tenia força poder.

Entre 1200 i 1350 aproximadament, dins Catalunya no hi van haver gaire conflictes per causa de l'expansió per la Mediterrània. Cap al 1350 l'expansió arribà a la seva fi.

9. LA CRISI DEL S. XIV

9.1 LA PESTA I CONSEQÜÈNCIES SOCIOECONÒMIQUES

1333 ---- Lo mal any primer

Hi van haver molt males collites. No arribava el blat de Sicília, perquè els genovesos tenien bloquejats els ports.

1347-48 ---- La Pesta Negra. (procedent de l'Orient. Es contagiava per les puces de les rates).

A Europa va morir 1/3 de la població.

A Catalunya la població era de:

1365 ----- 468.000 habitants

1479 ----- 267.000 habitants.

Davant d'aquesta gran mortalitat, la població comença a encomanar-se als sants i a les verges. La gent es preguntava què havia fet per merèixer aquell patiment. La resposta va ser que portaven dins el pecat original (el d'Eva) i es va aprofitar per recloure les dones a l'àmbit domèstic. Aquesta situació va continuar fins el començament del s. XIX amb la Revolució Industrial, ja que feien falta per treballar.

També es comença a replantejar la situació dels jueus, atès que van ser ells qui van matar a Crist. Es va córrer el rumor, per part de l'església, que enverinaven les aigües, ja que no els interessaven perquè no els podien controlar.

El 1391 ----- matances als calls.

A Catalunya gairebé no van quedar jueus.

- El s. XV
- El Compromís de Casp (1412)

En aquest temps Catalunya patia una forta crisi, principalment per causa de conflictes, epidèmies, fam, etc.

El 1412 es signà el COMPROMÍS DE CASP a causa de la mort de Martí l'Humà el 1410 sense descendència. Es buscarà un candidat. La candidatura no era només per raons de sang, sinó també per qüestions polítiques i econòmiques.

Els dos candidats més representatius foren: – Jaume d'Urgell

– Ferran d'Antequera

Aragonesos, catalans, valencians i mallorquins no es posaven d'acord, i van passar dos anys abans que el triessin.

Es decidí de fer una reunió a Casp per triar un dels candidats. El més ben situat era Ferran d'Antequera (casa dels Trastàmara, castellana). Tenia el suport de la Noblesa Aragonesa i de la burgesia valenciana. Aragó s'havia sentit un pèl menystinguda pel fet d'estar a l'interior i es va apropar més a Castella.

10.2 Entronització de la casa dels Trastàmara

Es decidí que hi haurien 3 compromissaris per regne (3 a Catalunya, 3 a València i 3 a Aragó). Ferran d'Antequera n'obtingué 3 d'Aragó, 2 de València i 1 de Catalunya. Això, en part, és la revenja de l'Hispania interior amb la de llevant.

Amb aquest compromís de Casp, s'escull un rei castellà, sobretot per part de l'Aragó, que veia que Catalunya es trobava en un moment de crisi. A partir d'aquí s'anaren succeint reis de la casa castellana dels Trastàmara. I a partir d'aquí, els comtes-rei seran d'aquesta casa.

CASA DELS TRASTÀMARA

- Ferran I (1412–169)

- Alfons IV (1416–58)
- Joan II (1458–79)
- Ferran II (1479–1516)

10.3 Guerres civils

10.3.1 Generalitat i Consell de Cent contra Monarquia

Aquesta va ser una de les dues guerres importants. En aquell temps hi havia Alfons IV el Magnànim (42 anys de regnat, tot i que 28 anys fora de Catalunya).

Política basada en 2 aspectes: a) refermar el poder monàrquic

b) mantenir una política imperialista a la Mediterrània

Com a conseqüència de l'apartat b), la conquesta de Nàpols el 1443.

Fins llavors, totes les conquestes s'havien fet per economia, expansió, rutes..., però ell no ho va fer així, cosa que implicava moltes despeses i recompensava molt poc.

Després regnà el seu germà, Joan II, i esclatà una guerra civil a Catalunya: Generalitat i Consell de Cent contra la Monarquia. Va tenir una durada de 10 anys, i no serví per a res.

L'any 1472, un cop acabada la guerra, la capital econòmica de la Confederació va passar a València.

La guerra va ser guanyada per Joan II, és a dir, per la Monarquia. Intentà assolir un compromís entre la Monarquia, la Generalitat i València. En resum, tot queda igual. Guerra inútil.

10.3.2 Els remences (serfs)

Va arribar la pesta negra i molts de masos quedaren abandonats. Aquests masos són coneguts amb el nom de MANSOS RÒNECS.

Les famílies que sobrevisqueren a la pesta ocuparen els rònecs, eixamplant, doncs, les seves explotacions.

Aquests pagesos contractaren mossos procedents d'Occitània. Així, doncs, els pagesos augmentaren l'estatus econòmic. I s'adonaren que el seu estatus econòmic no lligava amb el seu estatus social (continuaven essent serfs). Hi hagué la REVOLUCIÓ DE LA PROSPERITAT.

Volien deixar d'ésser serfs. Però si pagaven el deute contret amb el seu senyor, obtenint la llibertat, aleshores es quedaven sense terres.

Amb la casa dels Trastàmara el problema s'agreuà. Amb Alfons IV hi hagueren converses en el sindicat que ell mateix creà. Però al mateix temps esclatà la guerra civil entre la Monarquia i el Consell de Cent i la Generalitat. Finalment, els pagesos perderen la paciència i, aprofitant la guerra civil, s'alçaren en armes en la 1a GUERRA REMENÇA (1462–72), contra el senyors i gent de l'església, que estaven representats a la Generalitat i al Consell de Cent.

Veiem, doncs, que els pagesos lluitaven amb la Monarquia. Era temps de Joan II.

Joan II es preocupava més de posar ordre a la Generalitat i al Consell de Cent i, per tant, ajudà als senyors. Conseqüentment, els remences cregueren que havien estat traïts. El conflicte continuà fins que esclatà una

altra guerra: 2a GUERRA REMENÇA (1483–86). Era temps de Ferran II.

Va adonar-se que no hi havia cap solució i proposà la SENTÈNCIA ARBITRAL DE GUADALUPE (1486).

Conseqüències: a) execució dels líders radicals dels remences

b) els remences pagaven un tall al senyor i aconseguien la llibertat i el domini útil de la terra.

En aquells moments, la propietat no era entesa com ara, sinó que s'entenia de la manera següent:

- domini útil de la terra = usdefruit = traspasar-la a qui volguessin i treballar-la
- propietat directa de la terra = impostos pagats als senyors

Els pagesos catalans foren els primers d'arreu d'esdevenir lliures. Hi hagué una estabilització de la terra que ha arribat fins a l'actualitat. I això proliferà en grans masies.

Aquí s'ha de parlar dels BIGA (grans comerciants) i dels BUSCA (artesans, petits comerciants). Cadascun proposava un tipus de política diferent.

10.4 La unió (no unitat) d'Aragó i de Castella

A les acaballes del s. XV, es produí el casament de Ferran amb Isabel (reis catòlics). Això és el precedent d'Espanya. Això no obstant, no suposà cap unió.

Isabel, reina de Castella

Ferran, comte-rei de la Corona Catalano-Aragonesa.

Cada regió tenia les seves pròpies lleis i institucions. Isabel no intervingué en cap afer de la corona catalano-aragonesa. Ferran era vist amb mals ulls pels castellans.

Filla: Joana la Boja (que de boja no tenia res)

Nét: Carles de Gant

Carles de Gant heretà reialmes, com el de Castella i la corona catalano-aragonesa, i fou nomenat emperador de l'imperi germànic.

FINS EL SEGLE XVIII –AMB L'ARRIBADA DELS BORBONS– NO EXISTIRÀ ESPANYA.

Fins aleshores hom parlava de les Hispànies o de les Espanyes.

Castella i Aragó seran socis. Castella comptava amb 7 milions d'habitants, mentre que C-Aragó només en tenia 1,2 milions. A això se li ha d'afegir la crisi que patia.

CASAMENT DE FERRAN AMB ISABEL

Conquestes: 1492, Granada

1492, Índies, on el món es llançarà cap a l'Atlàntic.

1516, regne de Navarra (que serà incorporat a Castella)

El comerç amb l'Orient sempre s'havia fet per la Mediterrània. Però llavors sorgí l'imperi otomà, aparició de bandolers i pirates...(zona perillosa) i s'havia de trobar una ruta alternativa. Colom descobrí les Índies per casualitat (d'aquí el nom d'Índies, atès que Colom cregué que hi havia arribat).

La conquesta fou feta pels castellans. Volien expandir el seu imperi.

Els catalans no hi participaren per dos motius bàsicament: per la crisi que sofria en aquell moment i per la baixa demografia (aproximadament 200.000 habitants).

Un cop hi arribaren, els castellans sotmeteren els nadius americans al genocidi, l'esclavatge, i molts se suïcidaren.

Per exemple: Cuba – finals del segle XV – 90.000 habitants

– l'any 1570 – 500 habitants

Mèxic central – l'any 1550 – 6.000.000 d'habitants

– l'any 1630 – 700.000 habitants

Els nadius foren exterminats pels europeus: malalties, suïcidis, excés de feina, etc.

Tornant a les conquestes a la península, Navarra, que era un regne independent, serà incorporat a Castella el 1515. Es quedà sense sortida al mar perquè algunes de les províncies basques s'uniren a Castella a canvi de privilegis –que al segle XIX perdran.

El 1492, expulsió dels jueus pels Reis Catòlics.

Motiu principal: els reis s'havien endeutat, i els prestamistes eren els jueus, que s'havien especialitzat en el sector de la banca. Això va fer que se'n decretés l'expulsió.

- **Catalunya sota els Àustries (s. XVI–XVII)**
- **Crisi castellana, redreçament català**

Els següents no eren reis d'Espanya, ja que Espanya encara no existia. Eren diferents reialmes.

CONFEDERACIÓ HISPÀNICA

- Carles I (1516–56) –d'origen flamenc
- Felip II (1556–98)
- Felip III (1598–1621)
- Felip IV (1621–65)
- Carles II (1665–1700)

Hi ha una crisi a Castella.

Rebel·lió dels *COMUNEROS*. (sobretot ciutats castellanques), contra Carles I. Ciutats castellanques derrotades. Carles I acabà amb les institucions castellanques; la corona catalano–aragonesa es redreça. Tot l'or i la plata arribats de les Amèriques no es quedaren a Castella. Carles I es quedà a Castella per aprofitar-se de l'or i de la plata i, així, poder sufragar els exèrcits que lluitaven a Europa.

Les institucions catalanes defensaven els seus privilegis de classe i els dels catalans.

Hi hagueren, relativament, pocs problemes durant el s. XVI.

Catalunya era un petit racó poc poblat que concentrarà els seus recursos dins Catalunya mateix i que derivarà en un fort procés de recuperació. Arribarà gent a repoblar zones totalment despoblades gràcies a les noves estructures agràries, a partir de la Sentència de Guadalupe.

Catalunya participà de manera indirecta en la colonització americana. S'hi organitzaven fires i els productes anaven destinats cap allí.

Quant al comerç naval, cal dir que a les drassanes de Barcelona es construïren vaixells que anaven a Amèrica.

La importació de metalls (1503–1660). Or = 181 tones; Plata = 16.886 tones.

A Catalunya es quedà una mínima part del metall, que va ser utilitzat per sufragar deutes diversos. La primera ruta d'aquests metalls fou la de Sevilla–Medina–Anvers, i a partir de 1750 Sevilla–Barcelona–Gènova, cosa que possibilitarà una certa represa comercial.

11.2 PROBLEMES

11.2.1 BANDOLERISME I PIRATERIA

Durant els segles XVI–XVII començà a estendre's la pirateria i el bandolerisme.

Causas: molts de nobles s'havien empobrit a causa de conflictes, epidèmies i fam, i la gent es llençà als camps per assaltar.

Conseqüències: problemes d'ordre social i d'inseguretat a Catalunya. A Barcelona assaltaven els carruatges que transportaven la plata.

Hi havia dues bandes de bandolers molt destacades: Els NYERROS i els CADELLS. Eren compostes per gent de tots els estatus socials.

De vegades en repartien una part entre la població, cosa que generà certa complicitat amb la gent. Un bandoler molt famós fou PEROT ROCAGUINARDA (que acompanyà el Quixot durant el seu viatge a Barcelona).

Un altre problema fou el de la pirateria provinent del nord d'Àfrica.

Viure a la costa era perillós, per la qual cosa es crearen primer els pobles una mica més cap a l'interior, com és el cas de Premià de Dalt, Vilassar de Dalt o Arenys de Munt. (D'aquí ve l'expressió "no hi ha moros a la costa").

El 1571 BATALLA DE LEPANT, que pretén posar fi a la pirateria otomana a la Mediterrània.

11.3 DECADÈNCIA DE LA MONARQUIA

11.3.1 L'EXPULSIÓ DELS MORISCS

A principis del s. XVI les promeses fetes als mudèjars canvien. Els obligaran a reconvertir-se, malgrat que continuaren amb els seus costums.

1609 Declararen els moriscs com una quinta columna, i per decret foren expulsats els que quedaven (aproximadament 300.000): 5.000 a Catalunya, 60.000 a Aragó i 150.000 a València (el 34% de la població). Això, evidentment, comportà repercussions negatives. Moltes zones quedaren totalment despoblades.

A Catalunya els moriscs es trobaven principalment a les terres de l'Ebre.

Als segles XV–XVII hi hagué una forta immigració occitana, com a resultat dels remences i els mansos rònecs.

Això va revitalitzar la situació demogràfica a Catalunya.

1512 = 276.000 hab.

1553 = 339.000 hab.

1717 = 400.000 hab. --sense Rosselló i Cerdanya.

Cognoms com: Soley, Botey o Roig són d'origen occità.

Les causes principals de la decadència castellana foren: l'emigració, les expulsions i els impostos. Molta gent emigrà a Amèrica. La Confederació Hispànica es començarà a qüestionar (en un moment de crisi general a tot Europa). I en el segle XVII coincideix amb una conjuntura de crisi.

11.4 LA GUERRA DELS SEGADORS (1640–59)

1618–48 = Guerra dels 30 anys.

La Monarquia ja no pot treure més de Castella i només ho pot fer de les zones que havien escapat de la fiscalitat. Aquesta situació començà amb el regnat de Felip IV i el seu primer ministre comte duc d'Olivares.

Problema de finançament de l'Imperi. El comte duc volia aconseguir la participació de totes les regions. Castella no disposava d'institucions en aquell temps i volia que la resta de regions tampoc no en tinguessin. Tot això coincideix amb una crisi i un malestar general.

Durant l'Edat moderna, Castella pateix una greu crisi, principalment per les exigències de la monarquia hispànica de mantenir un paper hegemònic a Europa.

Enfrontament pagesos–senyors.

Conflictes entre monarquia i Generalitat.

El 1626, el comte duc proposà la UNIÓN D'ARMES, que consistia en la mobilització de soldats i el finançament de les campanyes imperials. Catalunya i el País Valencià no volien sufragar aquestes guerres; ja tenien experiència en aquest tipus d'afers. Els valencians, tanmateix, accepten de pagar una contribució extraordinària.

Castella es precipitava cap a l'abisme.

El 1635, el regne de França, que inicia la seva intervenció en la Guerra dels Trenta Anys, declara les hostilitats a Felip IV. Catalunya, per la seva posició geogràfica, s'hi veié implicada. Això implicà l'arribada dels terços (exèrcit mercenari imperial) de la monarquia a Catalunya. Era un grup de salvatges. El que pretenia el comte duc d'Olivares era que fessin esclatar els ànims dels catalans per així tenir l'excusa perfecta perquè hi haguessin conflictes al Principat.

Així, doncs, tenim tres conflictes: pagesos contra senyors, Monarquia contra Generalitat i pagesos contra terços.

Aquesta situació esclatà el 1640 quan els pagesos (aproximadament 4.000) s'alçaren contra els terços per tots els abusos comesos

El 22 de maig un grup de pagesos entra a Barcelona i deslliura Francesc de Tamarit, diputat militar de la Generalitat, empresonat per haver-se oposat a l'allotjament de tropes.

El 7 de juny és el Corpus de Sang: coincidint amb la tradicional arribada a Barcelona de segadors per a llogar-se per a la sega, esclatà un avalot pagès, durant el qual es mata el lloctinent (virrei) comte de Santa Coloma i diversos funcionaris reials. La Generalitat i el Consell de Cent assumeixen la direcció política de la insurrecció.

S'inicia una revolta social pagesa (que anava en contra dels terços, dels senyors, de la Generalitat...). La Generalitat, atemorida, en lloc d'intentar solucionar-ho, es va posar al capdavant dels pagesos envers la Monarquia de Felip IV.

El 1641 la Generalitat, encapçalada per Pau Claris (Barcelona, 1586–1641), decidirà de separar-se de la Monarquia Espanyola i li demanà a Lluís XIII --que estava amb el cardenal Richelieu-- que fos el comte de Barcelona. Es du a terme la BATALLA DE MONTJUÏC, amb victòria de les tropes francocatalanes. En realitat als francesos tant els hi feia, el que passava aquí, però al monarca francès li interessava de engrandir la seva frontera fins als Pirineus per establir-la-hi definitivament. Acceptà i després entrà l'exèrcit francès al Principat, però aquestes tropes es comportaven igual que els terços castellans. Això deteriorà la relació entre la Generalitat i la monarquia francesa.

L'any 1652 la Generalitat es presa per les forces imperials espanyoles de Felip IV, i tot quedà com abans; no hi hagué cap pèrdua de les institucions pròpies catalanes.

Les tropes es quedaren al Rosselló, que és el territori que Lluís XIII volia posseir, i el 1659, amb el Tractat dels Pirineus, el Rosselló, Capcir, Vallespir, Capcir i 33 localitats de la Cerdanya passaran a mans franceses.

1659–1700, etapa de forta expansió econòmica al Principat. Carles II l'Embruixat (1665–1700) mor sense descendència. Donà el seu tro de la Monarquia Hispànica a Felip d'Anjou (Borbó). Aquí començarà la Guerra de Successió.

11.5 LA GUERRA DE SUCCESSION (1701–15)

Els borbons són d'origen francès.

Tothom s'adonava de la possibilitat d'una aliança hispano-francesa.

El 1700 Felip d'Anjou fou coronat comte de Barcelona, rei d'Aragó. Tot anava bé, igual que amb els Àustries.

Però Anglaterra, Holanda, Prússia i Àustria proposaven coronar l'arxiduc Carles, de la casa d'Àustria. Per contra, França i Espanya proposaven com a candidat a Felip d'Anjou.

Dins l'antiga Corona d'Aragó començaran a malfiar-se de Felip d'Anjou. Els Borbons eren centralistes i absolutistes i hom temia que aquest mètode s'apliqués aquí. Això va fer que l'any 1705 es signés un pacte secret entre Catalunya i Aragó i Anglaterra (PACTE DE GÈNOVA), amb el qual Anglaterra ajudaria Catalunya amb armes, queviures, etc. i, d'aquesta manera, proposar l'arxiduc Carles com a rei.

El novembre d'aquell any, Carles desembarcà a Barcelona i fou proclamat rei amb el nom de Carles III de Catalunya–Aragó.

El 1706 les Illes se sotmeten al rei arxiduc.

Hi hagué una mena de guerra civil entre Castella i la Corona d'Aragó.

El 1707 es lliurà la BATALLA D'ALMANSA, en què hi hagué una victòria filipista i la conquesta de València, Aragó i Lleida. Acabà amb totes les institucions valencianes, aragoneses i del territori de Lleida. La guerra continua. Es produeix un canvi conjuntural molt important.

Entre 1706 i 1716, Felip V dicta els decrets de Nova Planta, que posen fi a l'ordre constitucional dels Països

Catalans, els quals són assimilats a un uniformisme judicial, administratiu i fiscal hispànic.

La Nova Planta supprimeix tot això:

Prou Virrei sinó un Governador-Capità General

Prou Generalitat sinó una Audiència (Tribunal Administratiu)

Prou Veguers sinó Corregidors

Prou municipalitat barcelonina (gairebé un estat) que esdevé un Ayuntamiento més

Prou representació, per molt fictícia que hagués pogut ésser la representativitat de les Corts i del Consell de Cent.

És just de parlar, en aquest cas, d'una voluntat de centralització, d'un propòsit de convertir Catalunya en una simple província. Encara que Catalunya no quedarà sotmesa a les lleis de Castella: l'originalitat catalana es mantindrà respectada pel que fa als dominis del dret privat i de la jurisdicció feudal. A nivell municipal es desconfiarà políticament dels gremis, però seran utilitzats quan hi hagi agitacions socials. La policia rural, representada pels mossos d'esquadra, podrà esdevenir més endavant una mena de símbol català. La Catalunya del s. XVIII posseeix ja uns corrents ideològics dignes del seu desenvolupament material. Felip V volgué privar-la de les seves universitats, tingudes per subversives. Els autors de Nova Planta volien, de fet, eliminar el català tal com serà després de les instruccions secretes transmeses als corregidors. Però es tractava justament d'instruccions secretes, cosa que equival a dir que es preveia que toparien amb dificultats. El castellà s'imposa a les escoles i progressa amb el desenvolupament dels mercats (espanyol, colonial). En canvi, si es vol aconsellar els pagesos sobre la manera de cultivar, aleshores cal traduir-ho al català. La llengua distingeix les classes socials.

El 1711 mor l'Emperador d'Àustria, Josep I, i el seu germà, l'arxiduc Carles, marxa cap a Àustria. Això canvia la situació del moment. Coincideix amb la caiguda de Girona. Convertit Carles en emperador, les potències aliades, atemorides per la possible formació d'un gran bloc imperial, canvien llur opinió sobre el destí dels regnes hispànics.

El 1713 es signa el TRACTAT D'UTRECH, que garanteix a Felip V la corona hispànica amb les Illes, tret de Menorca, que passa a sobirania anglesa. En aquest tractat es reuniren les diverses potències per tal de buscar una solució.

Anglaterra, Holanda i Àustria van reconèixer a Felip d'Anjou a canvi que renunciés a qualsevol dinastia entre França i Castella, així com també a diverses possessions a la Mediterrània, que donà als anglesos i als holandesos.

Als anglesos els cedí Menorca i Gibraltar (aquest últim era un punt estratègic, atès que des d'allí es controlaven els moviments en la Mediterrània). També els donà el cabotatge d'un vaixell a l'any.

Aleshores, el que quedava de la Corona d'Aragó (Barcelona i Mallorca) restaren ben sols. Els catalans, reduïts a llurs pròpies forces, resistiran fins a l'atac final que serà l'11 de setembre de 1714. Aproximadament hi hagueren 4.000 baixes. Capitulació de Barcelona a les forces felipistes. Després caigué el castell de Cardona.

El 1715 cauen Mallorca, Eivissa i Formentera, i Felip V serà coronat rei. AQUEST FOU EL PRIMER REI D'ESPANYA.

Des de la Guerra dels Segadors i fins avui dia es tractarà el tema de la centralització o de la descentralització. Acabà per aplicar-se el DECRET DE NOVA PLANTA.

El 1734 apareix l'opuscle "Via fora dels adormits" en favor d'un domini català que inclou també l'Aragó, el País Basc, Provença i Montpeller.

El 1736 fou enviada una carta al rei d'Anglaterra, Jordi II, signat pel Principat i la ciutat de Barcelona en favor dels drets dels catalans.

12. Transformacions del s. XVIII

12.1 Demografia

Són transformacions que comencen al camp. Hi ha un canvi de mentalitat dels camperols. Fins llavors es produïa per a l'autoconsum, intercaviaven els excedents. A partir d'aleshores es comença a produir per al mercat. Aquest fou el gran canvi.

Demografia: 1717 = 410.000

1787 = 900.000

1910 = 2.100.000

Canvi demogràfic produït pel dinamisme d'aquesta nova economia.

Fins l'any 1850 no hi hagué immigració cap al Principat de Catalunya.

12.2 Agricultura (extensió, intensificació i especialització)

Extensió = noves terres de conreu

Intensificació = canvi del guaret a la rotació triennal

Especialització = Allò que es veu més bé

Sistema del guaret

EXPLOTACIÓ	AGRÀRIA
Parcel·la productiva	Parcel·la improductiva

La terra s'ha de deixar descansar. Es conreava la meitat de l'explotació i a l'altra meitat, mentre es deixava reposar, s'hi quedava el ramat. L'inconvenient era que la meitat de l'explotació restava improductiva. Aquest sistema es canvià pel de rotació triennal.

Sistema de rotació triennal

Patates	Trèvol	Llegums
---------	--------	---------

L'explotació podia tenir més de 3 parcel·les. A l'any següent es canviaven de lloc els conreus (on son les patates es conreaven els llegums, i així successivament).

Amb aquest sistema la terra es regenera any rere any, intensificant-ne la producció.

L'especialització és el que es veu més bé, és el que té més demanda. Al segle XVIII els productes amb més demanda eren el vi i l'aiguardent.

Es produí una especialització en el conreu de la vinya, ubicada a la costa catalana, amb una amplada geogràfica cap a l'interior que no superava els 40 km. Des del port s'embarcava per a la seva posterior exportació. Una excepció en l'interior fou la del Bages, atès que es baixaven les mercaderies pel riu fins arribar al port de Barcelona.

Aparició dels Contractes de Rabassa Morta (entre el propietari i l'arrendatari). Aquest tipus de contracte no s'establia per temps, sinó per la vida dels ceps (entre 50–60 anys), quan 2/3 parts dels ceps morien. Llavors es renegociava un altre tipus de contracte. En la pràctica, però, eren indefinits, cosa que comportà problemes,

perquè els ceps no morien i la terra era més productiva, adquirint més valor.

A les acaballes del s. XIX arribà a Catalunya la fil·loxera (paràsit que matava els ceps), i fou aleshores que finalitzà el contracte de Rabassa Morta.

Llavors començà la Qüestió Arrebassaire, que comportà als fets de l'octubre de 1934.

12.3 Manufactura

Fins llavors els gremis eren els que s'ocupaven del sector de la manufactura, principalment teixits de llana.

Funcionament: si un volia comprar un parell de sabates, els gremis, de mutu acord, ja tenien establerts els preus, les tècniques, els salaris dels aprenents, dels oficials i dels mestres, etc.

A partir de llavors s'establí el sistema anomenat: PUTTING OUT o DOMESTIC SYSTEM

Funcionament: una sèrie de comerciants surten fora del control gremial. Compraven els materials necessaris. Anaven pels pobles, concretament als masos, i deixaven aquest material a les famílies pageses. Aquestes famílies, durant el termini aproximat d'un any, elaboraven el producte. Passat el termini, els comerciants tornaven a recollir el producte, ja confeccionat. Amb això, els preus de mercat eren molt més barats.

Fins el s. XVIII els teixits principals eren els de la llana. Hi hagueren dues ciutats especialitzades en aquest material: Sabadell i Terrassa.

El cotó serà el motor de la Revolució Industrial al segle XIX.

12.4 Comerç

Mercès a la demanda de vi i d'aiguardent, hi hagué una revitalització del comerç, destinat principalment a la Península, a la Mediterrània, al nord d'Europa i a Amèrica.

Fou llavors quan alguns catalans marxaren cap a Amèrica, sobretot a la zona central (Antilles); molts s'hi quedaren, i d'altres aconseguiren grans fortunes que, un cop a Catalunya, feien ostentació amb luxoses mansions, que es feren construir (gràcies al tràfic d'esclaus i a l'explotació de grans extensions). A Aquests catalans se'ls anomenà Indians o Americans.

Alguns d'aquests catalans foren la família Vidal–Quadras i la família Güell.

Altres cognoms coneguts: Bacardí (fabricants de rom)

Barbera (del conegut Hanna–Barbera)

Figueres

Rosselló (president de Puerto Rico)

Balaguer (Rep. Dominicana)

Martí (independència cubana)

13. La Revolució Industrial

13.1 Característiques

A Catalunya comença el 1833. Tard per causa de diverses guerres: la principal fou La Guerra del Francès (1808–14), anomenada així a Catalunya, i La Guerra de la Independència, nom amb que se la coneix a l'Estat Espanyol. Fou, bàsicament, una guerra colonial entre anglesos i francesos.

A Catalunya la Revolució Industrial es basà principalment en el cotó. Va substituir la llana per diverses raons: origen vegetal, més còmode, millor per rentar, treballar i estampar, etc., tot i que el motiu principal fou pels costos més baixos.

El cotó el conreaven els negres al sud dels EUA. Amb aquesta mà d'obra els costos es reduïen enormement.

Durant la Guerra de Secessió dels EUA es bloquejaren els ports i, per consegüent, el cotó no arribava a Catalunya.

Es seguia l'esquema circular: preus baixos = més acceptació = més beneficis = més inversió. Un cercle ben definit. Aquest era l'esquema a seguir en la Revolució Industrial fins que arribà el crack de 1929.

Producció de cotó a Catalunya

1835 ----- 3.000 tones
1860 ----- 20.000 tones

Creació de la màquina de vapor (carbó)

Paral·lelament al cotó, sorgiren d'altres sectors com per exemple la metal·lúrgia i la indústria química (tints, blanqueig de teles, etc.) A la ciutat de Barcelona, el districte de Poble Nou n'era el focus principal.

Aparició del ferrocarril (el primer fou el que feia el trajecte de Barcelona a Mataró l'any 1848).

Sorgiren les colònies industrials, que es generalitzaren a partir de 1880. No eren fàbriques urbanes, sinó localitzades en el món rural.

Causes econòmiques: es substitueix el carbó per la turbina d'aigua; contribucions més barates; mà d'obra més barata. I a partir d'aquí sorgí el proletariat de fàbrica (amb millores: reducció de la jornada laboral, millores generals...)

En aquestes colònies industrials hi havia l'església, la botiga, els habitatges, la fàbrica, la casa de l'empresari, etc. TOT PERTANYIA A L'EMPRESARI.

13.2 Problemes

Els problemes a Catalunya durant la Revolució Industrial foren bàsicament 3:

1. Dependència del mercat espanyol
2. Manca de banca autòctona
3. Massa dependència del cotó (Catalunya no diversificà la seva producció)

1960-70 ----- Industrialització a Àsia amb el cotó = costos mínims. Consegüentment Catalunya patí una crisi.

La Revolució Industrial a l'Estat Espanyol només tingué lloc a Catalunya i a Euskadi. A Espanya no hi hagué una vertadera revolució industrial fins el 1961, cosa que comportà molts de problemes.

El perquè d'aquesta revolució tan tardana :

1. Fallida de la Hisenda
2. Desamortització
3. Mines (coure, plo, ferro)

La fallida de la Hisenda, el 1820, per la pèrdua de les colònies americanes i, consegüentment, de l'or i la plata. La Hisenda espanyola s'endeutà fins les orelles i va haver de demanar préstecs a l'exterior, sobretot a banquers francesos i anglesos. En realitat s'havia d'hipotecar el país (desamortització) = es venderen grans extensions de terres de l'església i sorgiren els grans terratinents (persones posseïdores de terres) que les faran servir principalment com a cots privats de cacera.

Així, doncs, amb els problemes existents al camp, es creà la figura de la guàrdia civil (1844), com un cos militar.

Espanya, per exemple, era el país europeu més ric en subsòl, però havia de fer front al deute extern.

Les mines eren explotades pels anglesos i eren ells qui s'ho repartien tot. A Biscaia, la família Ibarra s'enriquí perquè es quedava amb el 25% del total de la producció per l'explotació de les mines.

Val a dir que el ferrocarril es construï no per interès governamental o institucional, sinó per l'interès d'anglesos i francesos per paliar els grans deutes d'Espanya.

14. La Revolució Burgesa

Nova societat = burgesia i proletariat

– Fins aleshores la societat era dominada per l'aristocràcia. Al segle XIX, amb la Revolució Industrial, sorgí una nova classe hegemònica, la burgesia. Encara, però, no tenia el poder polític, només l'econòmic. La burgesia lluitarà per prendre el poder. La primera revolució burgesa fou a la Gran Bretanya, tot i que la més coneguda és la francesa.

PRINCIPIS DE LA BURGESIA: llibertat, igualtat i propietat, i no pas fraternitat (aquest terme serà utilitzat posteriorment).

Els burgesos proclamaven aquestes 3 paraules, en teoria, és clar.

- LLIBERTAT d'empresa (tothom pot tenir-ne una) i LLIBERTAT de contracte (els empresaris podien contractar a qui vulguessin i com vulguessin).
- PROPIETAT respecte a la propietat privada
- IGUALTAT tothom és igual, però només podrà votar qui pagui un cens = SUFRAGI CENSITARI "cens".

S'arribà al sufragi universal en el moment en què s'adonaren que votar no era tan important. El sufragi universal s'anà consolidant en totes les democràcies europees.

14. 1 La revolució burgesa a Espanya

Arribà a Espanya més tard.

A partir de 1833, amb la mort de Ferran VII el Desitjat (anomenat així perquè tenia un membre força considerable), hi ha una revolució industrial a Catalunya. L'antic règim --l'absolutisme-- arriba a una fi i esdevé la revolució burgesa.

Feia temps que la burgesia s'havia descatalanitzat, ja que hom creia en la nació espanyola i s'havia de descatalanitzar.

La burgesia catalana fracassà en l'intent, en contraposició a la burgesia del nord d'Itàlia. Itàlia és una unificació dels estats burgesos de la península itàlica. Calien mercats per als nous productes i foren els menys italians qui promulgaren aquesta unificació

14.2 El sistema polític

Seràn els terratinents agraris de Castella i els bancs financers els que prendran el poder. Es forjarà un nou marc legal.

Entre 1833–68 aparició de dos partits: PARTIT MODERAT i PARTIT PROGRESSISTA. Aquests dos partits s'alternaven el poder a través de pronunciaments militars, i no a través d'eleccions.

Al principi, la burgesia del Principat no tingué cap mena d'autonomia. Influències des de Madrid.

- Repressió del moviment obrer
- Proteccionisme (elevats aranzels)

Es creà el Mercat Nacional. Des de Catalunya es vendran els productes manufacturats cap a la resta de l'estat espanyol.

Si per exemple a Andalusia es compraven els productes d'aquí, se'ls havia d'apujar la renda. Per tant, aquest mercat nacional passava per crear una base de petits i mitjans propietaris (mitjançant una transformació agrària).

LES GUERRES CARLINES

- Guerres dels agraviats (1826–27)
- 1a. guerra carlina (1833–40)
- 2a. guerra carlina

Guerra dels matiners (1846–49)

- 3a guerra carlina (1872–75)

Hi ha un total de quatre guerres carlines, tot i que se'n parla de tres.

En la 1a. guerra carlina es veieren amenaçats els furs bascos i de Navarra. Aquesta és una de les principals arrels del problema basc, i no com es pensa de fa quatre dies.

Espanya, estat sense nació: hi havia un govern central amb uns capitans generals (a cada zona n'hi havia un i feien el que volien).

El 1844 = creació de la guàrdia civil (únic element comú en tots els territoris).

Apareix la figura del proletariat de fàbrica a mitjan segle XIX. Condicions precàries. Les dones comencen a sortir de l'àmbit domèstic, ja que feia falta mà d'obra.

Solidaritat posterior entre les treballadors: apujar sous, condicions laborals més bones, etc.

A partir de 1840 els treballadors catalans es començaran a organitzar.

- Associacionisme --el 1840 es crea el primer sindicat, l'Associació de Teixidors de Barcelona--.
- Mutualisme (poder cobrar un petit sou en cas de malaltia)
- Caixes de resistència (petita quota aportada pel treballador en cas de vaga, ja que no cobraven)
- Cooperativisme (els treballadors s'organitzaven per a combatre la carestia de la vida. Muntaven un negoci, comprant els productes directament).

15. La resposta popular

LES BULLANGUES

Eren revoltes populars.

- 1835 Crema de convents (no hi havia espai per edificar i els cremaven)
- 1836
- 1842 Contra Espartero (12 hores de bombardejos sobre Barcelona)
- 1843 Prim
- 1848 Contra les quintes (en contra de fer el servei militar)

El Liceu, en els seus orígens, era un convent.

Figures destacades: Espartero, Prim, O' Donell, Serrano, Narvaez (tots eren militars). Serrano fou el primer amant d'Isabel II, que pel que es veu ella era insaciable sexualment i tota la cort ho sabia. Isabel II es casà amb el seu cosí, que era homosexual.

16. La revolució de setembre (1868–74)

- Participació de les classes populars
- Expulsió d'Isabel II
- Entronització d'Amadeu de Savoia

Es suprimí la monarquia borbònica. S'intentà aconseguir un nou règim i una nova casa dinàstica.

Noves concessions: sufragi universal i llibertat d'associació.

Quant a aquesta última, el primer gran sindicat de treballadors de la branca del tèxtil s'anomenà "3 classes de vapor", el 1869.

Aquesta situació es va fer insostenible. Fins i tot Amadeu de Savoia abdicà el 1873 perquè ningú no li donava suport i la situació era una mica caòtica.

1873–74 1a. REPÚBLICA DE TALL FEDERAL

Hom s'havia adonat que l'estat centralista havia estat un vertader fracàs, i per això s'apostà per la república federal.

Aquesta república federal només durà 11 mesos i tingué quatre presidents, dos d'ells catalans: E. Margall; Pi i Margall.

Això acabà el 1874 amb el cop d'estat del general Pavía. Va ser un règim encarregat al polític Antonio Cánovas del Castillo.

17. La restauració canovista (1875)

17.1 Característiques

Democràcia (dictadura)

- Torn de partits
 - liberals (Sagasta)
 - conservadors (Cánovas)
- Caciquisme (tupinades)

Els partits conservador i liberal s'alternaven el poder.

Es copià el model anglès de les tupinades, atès que allà funcionava bé.

Es creà una xarxa a totes les viles amb la figura del cacic, que rebia les ordres directament del govern central (es feien trames en les eleccions).

– Quan per exemple el partit conservador era al poder, tots els funcionaris pertanyien al mateix partit. A l'hora d'alternar el poder amb el partit liberal, es canviaven automàticment tots els funcionaris que fossin del partit en qüestió.

Restauració de borbons / Alfons XII, Alfons XIII

1875–1931 Època en què funcionà aquest sistema.

17.2 La conversió de la burgesia al catalanisme

A Catalunya hi hagué dos fenòmens:

1. Conversió de la burgesia catalana al catalanisme
2. L'opció anarquista dels obrers catalans

1901 Creació de la Lliga Regionalista (Prat de la Riba / Francesc Cambó). Era el partit de la burgesia catalana. Per què? Perquè el 1898 hi hagueren les pèrdues de les colònies de Cuba, Puerto Rico i Filipines (que, de fet,

eren les últimes colònies)

Fou una època de pessimisme, ja que hom s'adona de la ineficàcia de l'estat espanyol. Es veuran tocats els interessos de la burgesia catalana. Els liberals i els conservadors no defensaven bé els seus interessos. Per tant, després de perdre les colònies centreamericanes, anaren a la conquesta del nord de l'Àfrica, que resultà un fracàs rotund.

La burgesia catalana, doncs, s'aproprià del catalanisme per pur interès, i no al revés com creiem actualment.

La Lliga Regionalista no era un partit independentista. Només volia defendre els seus interessos.

LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

1800–50 Del camp a la ciutat

1850–1900 Del País Valencià, Aragó i Mallorca

1900– Múrcia i Almeria

Davant la conflictivitat social: xovinisme / xarnegos, en què s'intenta dividir la massa de treballadors. "Ei, catalans, que vénen des de fora... i són una colla de xarnegos".

Què passarà: serà un fracàs, ja que dins el moviment obrer hi havia l'Internacionalisme (solidaritat de classes) i els catalans veien que els altres no eren enemics pel fet que no parlessin català.

DIRIGENTS PRINCIPALS

Enric Prat de la Riba, brillant en la seva tasca política

Francesc Cambó, no tan brillant

La Lliga obtingué molts d'èxits perquè hi hagué contacte entre els cacics locals de Catalunya.

MAJOR ÈXIT

1914–25 La Mancomunitat de Catalunya (la primera autonomia que tindrà Catalunya. S'uniren les quatre províncies)

Gràcies a Enric Prat de la Riba, es construïren carreteres, biblioteques, excavacions arqueològiques, l'IEC, etc.)

Aquest home sempre encarregava les feines a qui sabia que les faria més bé, encara que no fos del seu partit.

18. L'anarcosindicalisme

Es donà en àrees rurals del sud d'Espanya, del sud del país Valencià, del sud italià, d'Aragó, etc.

Un tal Fanelli, anarquista, exportà la ideologia. A Catalunya tingué lloc perquè Catalunya veia malament l'estat (repressió, torn de partits, etc.); tots aquests i d'altres factors n'afavoriren el moviment. Era una opció apolítica (es basava només en la lluita sindical).

1907 = Creació del sindicat "Solidaritat Obrera", de tall anarquista.

Juliol de 1909 = Setmana tràgica = Arran dels problemes d'Àfrica, s'acordà de dur una lleva cap allí, els anomenats reservistes, que ja havien fet el servei militar i molts d'ells ja eren casats i amb fills. Les classes benestants pagaven i no hi anaven. Hi anaven les classes populars. Les dones i mares dels reservistes faran un motí a Barcelona (crema d'esglésies,...)

El govern espanyol reprimí aquesta revolta a través de l'exèrcit. Hi hagueren molts de morts i moltes execucions.

En Francesc Ferrer i Guàrdia (considerat com el pare de la pedagogia moderna) fou acusat de promoure la revolta.

1910 = CNT (Confederació Nacional del Treball), organitzada pels sindicats únics de ram. Més tard s'estendria a Espanya.

Figures destacades: Salvador Seguí, Àngel Pestaña, Peiró, etc. S'assolí el nombre de 1/2 milió d'afiliacions. No es cobraven sous. I no tots els afiliats a la CNT eren anarquistes.

El 1919 s'aconsegueix la reducció de jornada a 8 hores.

19. I Guerra Mundial (1914–18) i crisi (guerra bruta)

Espanya estava en posició neutral. L'atur era pràcticament inexistent.

El 1917 tingué lloc la revolució russa, que repercutiria a la resta d'Europa. Els camperols i el proletariat preneren el poder.

La guerra bruta fou la resposta del govern espanyol contra els sindicalistes. 2 aspectes a destacar:

1. llei de fugues (deixaven els sindicalistes presos en llibertat i els disparaven un tret per l'esquena, cosa totalment legal)

2. pistolerisme (el 1920 F. Leyret --advocat laboralista-- i el 1923 S. Seguí).

1923 = cop d'estat de Primo de Rivera

1925 = supressió de la Mancomunitat

La CNT caigué, és a dir, fou il·legalitzada) i aparegué la UGT.

1929 = Crack de Wall Street, cosa que generà una crisi a nivell mundial.

Tots els totalitarismes, feixismes dels anys 20–30, foren per preservar el capitalisme a causa de la fallida del 29.

Convocatòria d'eleccions municipals a tot Espanya el 12 d'abril de 1931 per tornar al règim de legalitat anterior. Un mes abans d'aquestes eleccions, es fundà ERC (Macià, Companys, etc.).

Guanyaren les eleccions els partits republicans.

20. II República (1931–36)

Generalitat Republicana

Aleshores Alfons XIII marxà perquè els militars foren cridats, però aquests estaven massa cansats i s'adonaven que la monarquia estava ja massa corrupta.

Per consegüent, hi ha un buit de poder que aprofitaren els partits republicans. El 14 d'abril, Francesc Macià proclamà la República Catalana. A Madrid es proclama la República. Els castellans, però, s'espantaren i enviaren delegats a Barcelona per parlar amb Francesc Macià.

La Lliga quedà desprestigiada. Aleshores miraren en els llibres d'història per rescatar el terme "Generalitat", totalment oblidada.

PROBLEMES A RESOLDRE:

1. Separació església–estat (tingueren en contra l'església, ja que era qui tenia el monopoli de les escoles)
2. analfabetisme
3. reforma agrària (repartiment de latifundis) (tenien en contra als terratinents)
4. reforma militar
5. control sobre l'economia.

EL PROBLEMA D'AQUESTA REPÚBLICA:

Ho volien fer tot massa ràpid i, evidentment, fracassaren.

Per entendre'ns, val a dir que a França aquest procés tardà un segle.

Així, doncs, les relacions govern espanyol – Generalitat tingueren 2 etapes:

1. 1931–33 (bienni reformador)
2. 1934–36 (bienni negre) en què les relacions no foren tan cordials, ja que els dirigents eren de dretes, catòlics i no–creients en la república.

Hegemonia d'ERC.

Cal dir que el 1936 fou la victòria del Front Popular, a Catalunya anomenat Front d'Esquerres.

Llavors, en contra dels republicans hi havia: monàrquics, l'església, els terratinents, l'exèrcit, els banquers bascos i els industrials catalans.

1933 = les dones pogueren votar per primera vegada. Els d'ideologia d'esquerres s'oposaren, ja que pensaven que les dones eren més conservadores i, per tant, de dretes.

1932 = referèndum sobre l'estatut d'autonomia de Catalunya.

Des del govern espanyol es començà a retallar l'autonomia catalana fins el 1932, però al final aturaren aquest procés, ja que catalunya era el focus republicà més important.

Un aspecte a tenir en compte, molt important, fou el del control, per part de la Generalitat, de la guàrdia civil i la d'assalt (policia nacional). Passaren sota ordres de la Generalitat.

Finalment cau la II República, ja que es veié que no tot anava tan depressa com es pretenia.

1934-36 = bienni negre

CEDA (Gil Robles) Confederación Española de Derechas Autónomas.

Cal remarcar que la Lliga es trobava dins la CEDA.

La dreta s'organitzà molt bé.

LA LEI DE CONTRACTES DE CONREU fou una reforma agrària. Els terratinents de la Lliga s'hi negaren, però com que la Generalitat ja hi havia votat a favor, es dirigiren al govern espanyol.

Això acabà amb els fets del 6 d'octubre (cop de força de la Generalitat per reafirmar la República). Fou reprimint pel govern espanyol. Els components de la Generalitat foren engarjolats, cosa que demostra que la democràcia no era un punt consolidat.

Així, doncs, els antirepublicans feren un 1r intent el 1936 amb un cop d'estat a través d'eleccions, el qual fracassà. Guanyà el Front Popular.

Un 2n intent fou el cop d'estat militar el 18 de juliol de 1936, que també fracassà (hi ha zones on triomfà, però).

Així, doncs, es pensa a fer una reconquesta.

La Generalitat Republicana i el govern espanyol estaven perduts.

Durant la guerra civil, en el bàndol republicà moriren 20.000 persones, mentre que en el bàndol nacional en moriren 200.000.

El PNB, curiosament un partit conservador, catòlic i de dretes, recolzà la República. Euskadi fou l'únic lloc on no es vessà sang.

La guerra no podien guanyar-la els republicans per una senzilla raó, tots els països excepte Mèxic i Rússia recolzaven els nacionals.

I per què durà tant, la guerra? Per la ineficàcia poc operativa de Franco. Hem de tenir en compte que estem parlant d'un exèrcit professional contra un exèrcit gens professionalitzat, camperol i que anava sense espardenyes.

4

39